

Kultur / **Bøger**

Murakami i kort format

Den japanske forfatter Haruki Murakami er aktuel på dansk med novellesamlingen *Mænd uden kvinder*. Den bliver næppe tungen på vægtskålen for Nobels litteraturpris evighedskandidat, men den er bestemt læseværdig.

Sune Reitz

Haruki Murakami har flere gange fortalt historien om, hvordan han vidste, at han skulle være forfatter. Før en skæbnesvanger aften i 1978 havde Murakami aldrig skrevet før. Ikke et ord. Han bestyrede på dette tidspunkt en jazzcafé i Tokyo. Men denne dag sad Murakami på lægterne i Jingu Stadium til en baseballkamp mellem *The Tokyo Yakult Swallows* og *The Hiroshima Toyo Carp*. I det magiske øjeblik, hvor den amerikanske baseballspiller Dave Hilton ramte en perfekt double, vidste den 29-årige Haruki Murakami, at han skulle skrive en roman. Efter kampen tog han hjem, og samme aften begyndte han at skrive. Dette fortsatte hver eneste nat, når han kom hjem fra sine daglige pligter på jazzcaféen. Ti måneder senere havde han skrevet *Hear the Wing Sing*. Manuskriptet sendte han ind til en konkurrence, som han vandt i 1979. Inspireret heraf, og fordi han ikke kunne lade være, skrev han videre. Det blev til *Pinball, 1973* (1980) og siden *En vild fårejagt* (1982, da. 1996), som er det tidligste Murakami-værk oversat til dansk.

Mænd uden kvinder

Haruki Murakamis seneste udgivelse er novellesamlingen *Mænd uden kvinder* (2014, da. 2015), en samling med syv mindre fortællinger om netop mænd uden kvinder. Efter Murakamis eget ønske er den originale japanske udgave på seks noveller blevet udvidet med novellen *Da Samsa blev forelsket*, som er en pastiche over Franz Kafkas berømte novelle *Forvandlingen* fra 1915, som man nok skal se som en hyldest fra Murakami i anledningen af hundredeårsjubilæet.

Kafkas klassiske novelle, hvor en sælger transformeres om til et insekt, vendes på hovedet. Hos Murakami vågner Samsa pludselig en dag op som menneske, og han skal ikke blot lære at stå og gå på to ben, men han skal ligeledes begribe og håndtere sine kødelige lyster, da han får rejsning ved synet af en pukkelrygget, kvindelig låsesmed. Denne novelle er et mesterstykke fra Murakamis hånd, og han viser her, som så mange gange før, at han holder af ældre amerikansk og europæisk litteratur. Selve titlen *Mænd uden kvinder* er en hyldest til ingen ringere end Ernest Hemingway, som tilbage i 1927 skrev en samling noveller under samme navn og tematik. Og det er skam ikke første gang; *Norwegian Wood* (1987, da. 2005) stammer fra The Beatles' sang af samme navn, mens *Hvad jeg taler om når jeg taler om at løbe* (2008, da. 2009) er en parafrase over Raymond Carvers *Hvad vi taler om, når vi taler om kærlighed* (1981, da. 1985).

Mænd uden kvinder er Murakami anden novellesamling på dansk, og ligesom den første *Efter skælv* (2000, da. 2008) er denne også tematisk. Novellerne er en række historier, der om- og behandler ensomhed og isolation, og de forsøger alle at tage fat på, hvad disse tilstande gør ved mennesket på det følelsesmæssige plan. Vi får eksempelvis fortællingen om den Don Juan-lignende plastikkirurg Tokai i *Det selvstændige organ*, som skrumper ind og dør, da han omsider håbløst forelsker sig i en kvinde, han ikke få.

I novellen *Drive my car* møder vi den mandlige skuespiller Kafuku, som ansætter den bryske og ordknappe kvinde Misaki som privatchauffør. Gennem deres mange køreture åbner Kafuku sig mere og mere op, og fortæller historien om sin afdøde kone, om hvordan hun var ham utro, men at han ikke sagde noget til det. Om hvordan han for en kort periode blev venner med en af hendes elskere efter hendes død. Murakami sætter stemningen; vi er med som blind passager i bilen, en flue på instrumentbrættet. Og hele vejen lytter vi nysgerrigt med.

I *Mænd, som ikke har en kvinde* får den navneløse jeg-person midt om natten et telefonopkald med beskeden om, at en kvinde har begået selvmord. Men hun er ikke hvilken som helst kvinde. Det er hans tidligere kæreste: »Spørgsmålstegnene hobede sig op, som når et barn får et gummistempel og bruger det overalt i sit kladdehæftet.« Med disse ord rammer Murakami hovedet på sømmet, og med sirlig skrift beskriver han alle de tanker, som utvivlsomt kan fare igennem et sind midt om natten. Han beskriver eminent historien om et nærmest glemt parforhold og om en forkærlighed til elevatormusik.

Murakami veksler hele tiden mellem det realistiske og det groteske, det underfundige og det som er ligetil. En af Murakamis stærkeste sider er sproget. Han formår med sin lette strøm af ord at forføre læserne og trække os længere og længere ind i sit univers. Han formår ligeledes med uhyrlig sikkerhed at slæbe os gennem de mest rutineprægede hverdagselementer med nye og forfriskende tilgange. Eneste minus, som også kun er et meget lille minus, er, at der slet ikke er sider nok i novellesamlingen.

Milepæle og parenteser

Murakamis gennembrud kom med den drømmelignende roman *Hardboiled Wonderland og Verdens ende* (1985, da. 2014), der med rette betegnes som en milepæl i forfatterskabet. Det samme gælder ligeledes *Trækopfuglens krønike* (1994, da. 2001) og trebindsværket *1Q84* (2009-10, da. 2011-12).

Murakami skriver hovedsagligt store, fyldige romaner, og netop det store format passer ham særdeles godt. Tempoet er altid skruet helt i bund. Fokuset er på de skæve, lidt stille personligheder, og stemningen og musikken ikke mindst. Fortællingerne er fyldt med magiske elementer og drømmeverdner, og melankolien har en stor placering i Murakamis tekstunivers.

Forfatterskabet er fyldt med milepæle og parenteser. I de tre ovenfornævnte romaner spiller Haruki Murakami som et big band, mens han i en roman, som eksempelvis *Norwegian Woods*, blot spiller på et enkelt skrøbeligt og smukt instrument. En anden parentes, som man er nød til at nævne er *Hvad jeg taler om når jeg taler om at løbe*, som er en personlig beretning om Haruki Murakamis passion for langdistanceløb, og om det at skrive og holde fokus på målet.

Mænd uden kvinder er ligeledes en parentes i forfatterskabet. Det er langt fra det værk, som man sidenhen vil referere til, når man taler vidt og bredt om Haruki Murakami. Men man skylder sig selv den glæde, der er ved at følge Murakami, når han skriver kort. Han er en mester i ordets egentlige betydning.

FAKTA

Mænd uden kvinder
Haruki Murakami
Oversat af Mette Holm
Forlaget Klim
210 sider, 299,95 kr